

מדברי מפקדים

1750 - 1696

מרשל מוריס דה־סֶסֶס

עיצבתי לעצמי דמות של מצביא — ואין היא בחינת חלום. ראיתי אנשים כאלה. הראשונה שבסגולות הריהי אומץ־הלב, שבלעדיה מועט ערכן של שאר תכונות, מאחר שהללו הופכות חסרות־תועלת. השניה היא רוח־הבינה, שחייבת להיות נועזת, ופורה בתחבולות. השלישית היא הבריאות.

צריך שיעמד בו הכשרון להמציא תשובות־פתאום, מהירות ומוצלחות, לדרישות המצב. עליו לדעת לראות את הבריות ראי־חודרת — ולהיות בלתי־חדיר לראיתם הם; דרושים לו היכולת להיות נכון לכל דבר; הפעילות, שבצדה כושר־השיפוט; והסגולה לברור בכל מצב החלטה נכונה; ודקות ההבחנה הקולעת. צריך שיהא מזוג נוח ונקי מכל מצבי־רוח ורוגזה, ותהיה שנאה זרה לרוחו. עליו להעניש ללא־רחמים, ובפרט את אלה היקרים לו ביותר — אך לעולם על ייתפס לרגשי־חימה. מדי היותו נאליץ למלא את ציוויי המשמעת הצבאית יתעצב תמיד אל לבו — ועם זאת צריך שתמיד תהיה לעיניו דוגמתו של מנליוס¹. יתרחק־נא מן המחשבה שהוא־הוא המעניש, כי־אם ישכנע את עצמו ואת האחרים שאין הוא אלא מבצע את חוקי־הצבא. אם תכונות אלו לו כי אז יאהבוהו, ייראו מפניו, וללא ספק — יצייתו לו.

* *

תפקידיו של המצביא מרובים עד אין־ספור. עליו לדעת לקיים צבא, על צרכיו — ולנהוג חסכון בכוחו: להציב את חילו כך שלא ייאלץ להלחם אלא אם כן רצונו בכך; לבחור עמדותיו ומוצביו; לערוך גייסותיו במערכים שונים שאין קץ למספרם; ולהשכיל להיבנות מאותו רגע־כושר, המזדמן בכל מערכה והמכריע בתוצאותיה. כל אלה הם דברים עצומי־חשיבות — ומורכבים לא־י־ערוך — והריהם שונים ומגוונים ממש כאותם מקומות ומצבי־מלחמה המולידים אותם.

(1) טיטוס מנליוס אימפריאטור טורקואטוס, מצביא, דיקטטור וקונסול רומאי במאה הרביעית לפני־הספירה. באחד ממסעי־המלחמה שערך פקד לא לתקוף את האויב. בנו הפר את הפקודה, יצא בראש אנשיו, תקף — ונחל נצחון. החיילים קיבלו את הבן בשמחה ואילו מנליוס הוציאו להורג. ומן הראוי להשוות למעשה יונתן בן שאול ביערת־הדבש (שמואל א' י"ד). — המער.

כדי שיצליח המצביא להקיף כל אלה, צריך שביום הקרב לא יהא עסוק בשום דבר אחר. סיורו את השטח ואת עריכת גייסותיו, ייעשה-נא ביעף, כמעוף-הנשר. בתום כל אלה, על הוראותיו להיות קצרות ופשוטות. כגון, נאמר: "הקו הראשון יתקוף, השני — יתמוך בו".

אכן, הגנרלים הכפופים לו ודאי שידעו בעצמם — אלא אם כן הם אנשים מוגבלים עד מאוד — כיצד לבצע פקודה כזאת ולהוציא-לפועל את התמרון המתאים, כל אחד בפלג-הגייסות שבפיקודו. הרי שאין לו, למצביא, צורך לעסוק בכל אלה או לטרוח בשלהם; כי משעה שינסה להיות "סרג'אנט-מערכה"², ולהיות בעצמו בכל מקום, ידמה לאותו הזובב שבאגדה, שדימה בנפשו שהוא הוא המגיע את המרכבה.

* *

מצביאים רבים אינם עוסקים ביום-הקרב אלא בהקפדה על כך שהגייסות ידייקו לצעוד למישרין, בבדיקה האם שומרים אלה היטב על הרוחים הנאותים, בתשובות לשאלות שלישיהם ובשיגור הללו אנה ואנה — ומתרוצצים, הם-עצמם, ללא הרף. בקיצור, מנסים הם לעשות הכל — וכתוצאה מכך אין הם עושים דבר. בעיני נראים הם כמי שאיבד את עשתונותו, אשר פסק מלראות דבר, ואין הם מסוגלים לעשות דבר פרט למה שעשו כל ימי חייהם — והוא לנהוג בגייסות, מעשה-שגרה. מה מקור תופעה זו? הסיבה היא, כי מעטים מאוד האנשים העוסקים בבעיות הגדולות של מלחמה — והקצינים מבליים את חייהם בתרגול גייסות, וסבורים הם כי האמנות-הצבאית אינה מכילה אלא ענף זה בלבד; משמגיעים הם לפיקוד על צבאות, הרי תפקיד זה בגדר חידוש גמור בשבילים; ולאחר שאינם יודעים לעשות את הנחוץ עושים הם את הידוע להם.

* *

ראיתי מפקדי-רגימנטים מצויינים — הופכים למצביאים גרועים עד מאוד. ידעתי אחדים, אשר היו מומחים בכיבוש כפרים, מצטיינים בתימרון בתוך הצבא, אולם משנדרשו לחרוג ממסגרת זו — לא היו מסוגלים לנהוג עצמאית אפילו באלף פרשים במלחמה; אז היו מאבדים כליל את עשתונותיהם ולא היו מסוגלים להחליט כל החלטה שהיא.

* *

אך במה צריך גם צריך שיעסוק המצביא? יתן לבו אל מגמות האויב, תנועותיו, לאן מכון הוא את גייסותיו. ישאף — ע"י שיעורר חששותיו במקום אחד — להביאו לידי נקיטה של איזה צעד מוטעה; לבלבלו; להיאחז ברגעי-הכושר — ולדעת להנחית את מכת-המות במקום הנכון. אולם למען כל אלה — צריך לשמור על דעה-פנויה, ולא ליתן את לבו לעניינים הפעוטים.

(2) "Sergent de Batail" — אחד מעוזריו של "מרשל-המערכה", קצין-מטה טקטי אשר במערכה כללית עסק בעצם עריכת הגייסות לקרב. במעמדם היו "סרג'נטים" אלה שוים למפקדי-רגימנטים באותה תקופה (המאות הי"ז-י"ח).